

Baki Laleoğlu

blaleoglu@setav.org

Türkiye Sağlık Sisteminde Model Ülke

TÜRKİYE, SON 18 YILDA GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SAĞLIK DEVRİMİYLE DÜNYADA ÖRNEK GÖSTERİLEN ÜLKELER ARASINA GİRDİ. KORONAVİRÜS SALGINI KARŞISINDA TÜRKİYE, GEREK SAĞLIK ALT VE ÜST YAPISININ GÜCÜ, GEREKSE GELİŞMİŞ ÜLKELERDEN AYRILMASINI SAĞLAYAN BÜYÜK ORANDA ÜCRETSİZ SUNULAN SAĞLIK HİZMETLERİ İLE GÜÇLÜ VE SOSYAL DEVLET OLMANIN EN BAŞARILI ÖRNEĞİNİ ORTAYA KOYMAKTADIR.

Yeni koronavirüs hastalığının (Covid-19) pandemi haline gelmesi ile birlikte birkaç aydır tüm devletlerin ana meselesi salgınla mücadele haline gelmiş ve yine her ülke kendi ulusal mücadelesine odaklanmış durumda. Ancak bu mücadelede dünyanın ekonomik olarak gelişmiş devletlerinin dahi nasıl başarısız bir sınav ortaya koyduğu ve aslında salgın hastalık gibi ani gelişen şoklara karşı nasıl dayanıksız oldukları tüm dünya tarafından takip ediliyor. Özellikle yıllardır kapsamlı bir sağlık reformu gerçekleştiremeyen ABD'nin ve "sosyal devlet örneği" olarak sunulan bazı Avrupa ülkelerinin sağlık sistemlerinin gerek alt ve üstyapı, ekipman ve üretim yetersizliği, gerekse ekonomik anlamda alt sosyal sınıfların sağlık hizmetlerine erişememesi gibi sorunlar gün yüzüne çıkıyor.

Bu noktada Türkiye, son 18 yılda sağlık sisteminde yaptığı nitel ve nicel atılımla söz konusu şoka en hazırlıklı, yeterli ve mücadele anlamında az sayıdaki başarılı ülkelerden biri olarak dikkat çekmektedir. Özellikle alt ve üstyapı, ekipman, ilaç, doktor ve personel sayısı gibi birçok alanda sağlık sistemini henüz salgın ortaya çıkmadan üst seviyeye çıkaran;

pandemi öncesi ve sonrası aldığı önlemler ile izlediği stratejide büyük başarı yakalayan Türkiye, hem sağlık sistemi hem de salgınla mücadele bağlamında model ülke haline gelmiştir.

Türkiye'nin Sağlık Devrimi

Türkiye'de 18 yıllık AK Parti döneminde birçok sessiz devrim gerçekleşmiş olmasına rağmen özellikle sağlık sisteminde yaşanan dönüşüm, en başarılı alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Sağlık sisteminde öteden beri süregelen başta hastane, yatak, ekipman ve doktor sayısındaki yetersizlikler, hastaneler dahil olmak üzere sağlık sisteminin SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur gibi farklı sağlık sigorta sistemlerine ayrılmış olması, yine ücretli yahut ücretsiz sağlık ve ilaca erişimde yaşanan sıkıntılar devralınan sağlık sisteminin durumunu göstermek için yeterlidir. Ancak hepsinden öte, muayene ve acil hizmetler gibi en temel sağlık hizmetleri için dahi sabah karanlığında caddelere taşan randevu ve ilaç kuyrukları, sistemin halka en temel seviyede ve insanca hizmet vermekten aciz bir durumda olduğunu göstermektedir.

18 sene evvel tıkanmış ve yıkılma noktasında olan sağlık sistemi, bu süreç içerisinde büyük bir devrim

yaşayarak dünyada model olarak görülen bir sistem halini almıştır. Üstelik bu devrim ve üst düzey hizmetin sürdürülebilir olması için de gerekli yatırımlar ve eklemeler halen devam etmektedir. Bu noktada özellikle çok başlı sağlık sigorta sisteminin SGK çatısı altında toplanması ve hizmet ayırımına son verilmesi, özel hastanelerin sisteme eklenerek toplumun önemli kesimince karşılanabilecek ortalama bir özel sağlık hizmeti koşullarının oluşturulması gibi adımlar atılarak sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştırılmıştır. Yine Genel Sağlık Sigortası kapsamında toplumun neredeyse tamamının devlet sigortası ile büyük oranda ücretsiz sağlık hizmeti güvencesine kavuşması gibi birçok gelişmiş ülkede hayal dahi edilemeyen bir devrim gerçekleşmiştir. Üstelik bunların yanında şu an yaklaşık 1,5 milyon kişiye ücretsiz bir şekilde evde bakım ve sağlık hizmeti sunulmaktadır.

Öte yandan alt ve üstyapı ile insan kaynağı bakımından da 18 yıllık süreçte Türkiye'de büyük bir atılım gerçekleşmiştir. Sağlık sistemindeki temel göstergelerden olan hastane sayısı yüzde 31.3, yatak sayısı yüzde 45.3, yoğun bakım yatak sayısı yüzde bin 706.4, tek kişilik oda sayısı yüzde 427.1, doktor sayısı yüzde 75.4, hemşire ve ebe sayısı yüzde

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sancaktepe ve Atatürk Havalimanı'nda başlayan hastane ile Başakşehir Şehir Hastanesini helikopterden inceledi. (18 Nisan 2020)

AK Parti döneminde birçok sessiz devrim gerçekleşmiş olmasına rağmen özellikle sağlık sisteminde yaşanan dönüşüm, en başarılı alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. 18 sene evvel tıkanmış ve yıkılma noktasında olan sağlık sistemi, bu süreç içerisinde büyük bir devrim yaşayarak dünyada model olarak görülen bir sistem halini almıştır.

		2002	2020	Artış Oranı (Yüzde)
Hastane Sayısı	Sağlık Bakanlığı	744	894	20,2
	Üniversite	50	68	36,0
	Özel	332	556	67,5
	TOPLAM	1.156	1.518	31,3
Yatak Sayısı	Sağlık Bakanlığı	107.394	145.260	35,3
	Üniversite	26.341	43.051	63,4
	Özel	30.736	50.735	65,1
	TOPLAM	164.471	239.046	45,3
Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Sağlık Bakanlığı	869	17.563	1.921,1
	Üniversite	353	6.308	1.687,0
	Özel	992	16.123	1.525,3
	TOPLAM	2.214	39.994	1.706,4
Tek Kişilik Oda Sayısı	TOPLAM	18.934	99.797	427,1
Doktor Sayısı	Sağlık Bakanlığı	57.409	97.571	70,0
	Üniversite	20.099	33.754	67,9
	Özel	14.444	29.954	107,4
	Toplam	91.949	161.279	75,4
Hemşire ve Ebe Sayısı	Sağlık Bakanlığı	93.833	184.980	97,1
	Üniversite	8.961	32.133	258,6
	Özel	11.078	37.533	238,8
	TOPLAM	113.872	254.646	123,6
Sağlık Personeli (Tümü)	TOPLAM	294.587	1.003.595	240,7

123.6 ve toplam sağlık personel sayısı yüzde 240.7 oranında artmıştır. Bu noktada özellikle Türkiye nüfusunun söz konusu süreç içerisinde yüzde 27.9 oranında arttığı düşünüldüğünde tüm bu alanlarda nüfus artış oranının çok üzerinde bir büyüme gerçekleştiği görülmektedir. Bu da sistemin her alanda nüfusun ihtiyacını karşılamaktan da öte iyileştirdiğinin en büyük göstergesidir.

Nitelik Artışı ve Şehir Hastaneleri

Nicel anlamdaki bu başarının yanında sağlık sistemi, nitel anlamda da bir devrim geçirmiştir. Rakamlar incelendiğinde 2002'de 3 bin 483 kişiye bir tek kişilik oda düşerken bu sayı 2020'de 833 olmuştur. Yoğun bakım yatak sayısında ise 2002'de 29 bin 782 kişiye bir yatak düşerken bu sayı 2020'de 2 bin 79 olmuştur. Bir doktora düşen nüfus sayısı ise 201 kişi azalarak 717'den 516'ya düşmüştür. Ancak tüm bunların yanında niteliksel anlamda en önemli gelişim tek kişilik oda sayısının toplam yatak sayısı içindeki oranı olmuş, 2002'de yüzde 11.5 olan bu oran 2020'de yüzde 41.7'ye yükselmiştir. Bu da göstermektedir ki bu süreç içerisinde alt ve üstyapı anlamında nicel artış sağlanırken sağlık hizmetlerinin niteliği de büyük oranda artırılmıştır.

Söz konusu başarıda AK Parti iktidarının nicel ve niteliği beraber artırabilmesini sağlayan en önemli strateji, mevcudun niteliğinin artırılması, yeni sunulan hizmetlerin ise nitelik anlamda üst düzey bir şekilde sisteme kazandırılması olmuştur. Bu

Türkiye güçlü sağlık sistemi ve sosyal yardımlarıyla koronavirüse karşı model ülke

Çin'de geçen yılın aralık ayında ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınına karşı Türkiye'nin güçlü sağlık sistemi, sosyal yardımlardaki başarısı ve zamanında alınan tedbirler, birçok ülkeye örnek teşkil etti

ETKİN TEDBİRLER AKSATILMADAN ALINDI

- Yurt dışına uçuşlar sonlandırıldı
- Yurt dışındaki Türk vatandaşlarının ülkeye getirilmesi sağlandı
- Okullarda eğitime ara verilmesine ve uzaktan eğitime geçilmesine karar verildi
- Kafe, kiraathane ve eğlence merkezleri gibi mekanlar geçici olarak kapatıldı
- Camilerde cemaatle cuma ve vakit namazları kılınmasına ara verildi

EVSİZLERE KONAKLAMA PROJESİ

- Evsizlere Konaklama Projesi'yle evsizlerin barınma ve diğer ihtiyaçları karşılanacak

İHTİYAÇ SAHİBİ AİLELERE BİNER LİRA YARDIM

- İhtiyaç sahibi 2,1 milyon haneye 1000'er lira ödeme yapıldı

VEFA SOSYAL DESTEK GRUBU

- 1,5 milyondan fazla yurttaşın temel ihtiyaçlarıyla ilgili talepler yerine getirildi

VATANDAŞLARA ÜCRETSİZ MASKE DAĞITIMI

- Halkın toplu olarak bulunduğu mekânlarda maske takılması zorunlu hale getirilirken eczanelere teslim edilen maskelerin, vatandaşlara ücretsiz dağıtımına başlandı

EKONOMİK İSTİKRAR KALKANI

- Kovid-19'a karşı ilk etapta 100 milyar liralık bir kaynak seti devreye alındı
- Bazı sektörler için muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primleri 6'şar ay ertelendi
- Firmaların bankalara olan kredi anapara ve faiz ödemeleri asgari 3 ay ertelendi
- En düşük emekli aylığı 1500 liraya çıkarıldı
- Kısa Çalışma Ödeneği devreye alındı
- 80 yaş üstü vatandaşlar periyodik takip programı devreye alındı

ÜLKELERİN YARDIM TALEPLERİ GERİ ÇEVİRİLMEDİ

- Türkiye, 30'dan fazla ülkeye tıbbi yardım desteğinde bulundu
- Türkiye'nin bu zor zamanlarda gerçekleştirdiği yardımlar sözkonusu ülkelerin liderleri ve kamuoyu tarafından da memnuniyetle karşılandı

TÜRK HEKİMLER VİRÜSÜ İZOLE ETMEYİ BAŞARDI

- Erçiyas Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aykut Özdarendeli ile Ankara Üniversitesinden Aykut Özkul'un araştırmaları sonucunda, virüsü izole etmeyi başardığı açıklandı

YENİ HASTANE PROJELERİ HIZ KAZANDI

- Salgın nedeniyle ülkede yeni hastane inşaat çalışmaları da hız kazandı
- Okmeydanı'ndaki şehir hastanesinin ilk etabı 30 Mart'ta hizmete açıldı
- İstanbul'un en eski hastanelerinden biri olan Tarihi Hadımköy Askeri Hastanesi de 45 gün içinde hizmet vermeye başlayacak
- Yeşilköy Atatürk Havalimanı alanında bin yataklı bir hastanenin plan-proje çalışmasına hızla devam edilecek
- 2 bin 682 yataklı İkitelli Şehir Hastanesinin ilk etabı 20 Nisan'da hizmete alınacak
- Sancaktepe'de bin yataklı hastane yapımı 45 gün içerisinde bitirilecek ve hizmete sunulacak

Kaynak: AA

noktada özellikle yakalanan iyileşme oranlarının sürdürülebilmesi ve daha da artırılabilmesi adına en önemli atılım ise şehir hastaneleri olmuştur. AK Parti'nin 2002'den günümüze sürdürdüğü Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın yeni bir ayağı olan şehir hastanelerinde tüm sağlık hizmetlerinin kapsamlı ve tek çatı altında sunulması ve nitelik anlamında da en üst düzey hizmet sunulması hedeflenmektedir. Bugüne kadar üç tanesi İstanbul'da olmak üzere Bursa, Ankara, Eskişehir, Manisa, Elazığ, Kayseri, Adana, Isparta, Mersin ve Yozgat'ta açılan 13 şehir hastanesi, kısmi veya tamamen hizmet vermeye başlamıştır. Yakında tamamen hizmet vermeye başlayacak şehir hastaneleri ile çok büyük oranı tek kişilik oda olmak üzere toplamda 16 bin 99 yatak kapasitesi olan şehir hastanelerinin sağlık sistemine sunduğu katkı, sağlık sisteminin bir üst seviyeye çıkmasındaki en önemli adım olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca bu sene içerisinde kısmi veya tamamen olarak açılması planlanan 8 şehir hastanesi ile birlikte kapasitenin 20 binin üzerine çıkması öngörülmektedir.

Öte yandan şehir hastanelerinin ortaya koyduğu uluslararası standartlar ve niteliksel hizmet artışı, koronavirüs salgınıyla mücadelede de önemli bir katkı sağlamıştır. Bu noktada şehir hastaneleri, başta izolasyon imkanları, test hızı ve kapasitesi, tek kişilik oda ve yoğun bakım yatak sayısı bakımından salgınla mücadelede büyük fark yaratmıştır. Öyle ki; Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın açıkladığı üzere Türkiye'de 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı 40'ı bulurken bu rakam gelişmiş ülkeler olan ABD'de 34.7, Almanya'da 29.2, İtalya'da 12.5, Fransa'da 11.6, Güney Kore'de 10.6, İspanya'da 9.7, Japonya'da 7.3 ve İngiltere'de 6.6'dır. Bu durum şehir hastanelerinin sunduğu imkanların büyük katkısı ile koronavirüs sebebiyle ölüm sayı ve oranlarının salgınla mücadelede örnek gösterilen bazı ülkelerin dahi aşarısında olmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak Türkiye, son 18 yılda gerçekleştirdiği sağlık devrimiyle dünyada örnek gösterilen ülkeler arasına girmiştir. Özellikle koronavirüs salgını ile tüm dünyada sarsılan sağlık sistemleri göz önüne alındığında Türkiye'nin gerek sağlık alt ve üst yapısının gücü, gerekse gelişmiş ülkelerden ayrılmasını sağlayan büyük oranda ücretsiz sunulan sağlık hizmetleri; güçlü ve sosyal devlet olmanın en başarılı örneğini sağlık sistemi ile ortaya koymaktadır. **K**

Şehir hastanelerinin ortaya koyduğu uluslararası standartlar ve niteliksel hizmet artışı, koronavirüs salgınıyla mücadelede de önemli bir katkı sağlamıştır. Bu noktada şehir hastaneleri, başta izolasyon imkanları, test hızı ve kapasitesi, tek kişilik oda ve yoğun bakım yatak sayısı bakımından salgınla mücadelede büyük fark yaratmıştır.